CESTA DO GETSEMANE A ZATČENÍ

Původ materiálu
Elen Plzáková
Pořadí v lekci
35

Žalm 5,2-3 Hospodine, přej sluchu mým slovům, měj porozumění pro mou zneklidněnou mysl.

Pozornost mi věnuj, když o pomoc volám, můj Králi, můj Bože, vždyť se modlím k tobě!

liturgické čtení-L 22,39-46

KLÍČOVÉ POJMY, DOBOVÉ A TEXTOVÉ SOUVISLOSTI

- v **rozhovoru cestou do Getsemane** Lukáš ukazuje Teofilovi Petrovu učednickou odhodlanost jít s Ježíšem do vězení či na smrt. Přesto změna situace a okolností způsobí, že zůstane – alespoň zpočátku – pouze u slov. Ježíšovo zatčení, ukřižování se zločinci, smrt na kříži odhalí, že je zapotřebí více než odhodlanost. Taky pronásledování, vznešený Teofile, patří k následování Krista. Bohudíky v něm máme svého přímluvce (v. 32). Ježíšova přítomnost je pro člověka posilou, nadějí, výbavou na celoživotní cestu, na které není zapotřebí ničeho jiného. Ani hole, ani mošny, ani chleba a peněz, ani ošacení či obutí (srv. Lk 9,3). S Ježíšem na cestě nebylo nedostatku. Teď je však nutné porozumět, vznešený Teofile, proč a „zrovna takhle“ Ježíšova cesta skončila. Člověku se tím totiž dostane té pravé výzbroje (Ef 6,14nn). Neboť kdo se modlí, chválí, odpouští, kdo zná pravdu, doufá či zpívá, ten meč ve své ruce má (S 399).

- na Olivové hoře Ježíš **modlitbou** otevírá prostor pro nové svobodné rozhodnutí. Nežadoní však u Boha o nějaké pro něho snesitelnější řešení, neprosazuje vlastní vůli, neuprošuje ho svou nejistotou. Nahlas jen se svým strachem zápasí a předestírá ho Otci. Otcova vůle je svrchovaná, větší než Ježíšův strach; tak se staň podle ní. Naproti tomu vůle učedníků bdít, i když příčinou jejich spánku je podle Lukáše zármutek, je, zdá se, o dost slabší. Prošustrovali příležitost a prospali možnost v tu důležitou chvíli být Ježíšovi nablízku. A tak Ježíš zůstává v temné zahradě sám, bez lidí, zcela jimi opuštěn. Bůh ho však neopouští, zůstává s ním v podobě nadpozemské andělské posily.

„Vstaňte a modlete se, abyste neupadli do pokušení“- má být obsahem, ne cílem modlitby učedníků. Měli by se modlit, aby se neodklonili od Boha (srv. 11,4b). Zajímavé je, že tato noc nezůstává prosycena pouze jedním pokušením.

- **zatčení** má zcela ve svých rukou Jidáš. On organizuje spiknutí, přivádí vzbouřence a dopředu režíruje bezproblémový průběh. Jidášův polibek je taky ve scénáři, ale neznamená tu hřejivou přátelskou blízkost. Za polibkem se skrývá zrada, násilí, utrpení a smrt. Ale je to vůle Otcova, aby tomu tak bylo, a Ježíš se pro tuto cestu beránka sám rozhodl. Meče a bitky blízkých, byť v dobrém, v tuto chvíli nic proti tomuto rozhodnutí nezmůžou. Ježíšovu rozhodnutí a vůli vydat sebe pro druhé nedokáže v tuto chvíli žádná lidská krev zabránit.

ÚSKALÍ TEXTU:

- příběh je plný událostí, myšlenek, napětí, kterým napomáhají i četné **kontrasty**, plastičnost a pestrobarevnost protipólů. Snažte se, abyste tyto kontury nijak neretušovali, například omlouváním Petra, že to myslel dobře; stejně tak v Getsemane lidská chvástavost učedníků, povrchní zodpovědnost a lhostejný spánek silně kontrastují s Ježíšovým zápasem a to je jedním z klíčových pilířů příběhu. Oslabíme-li kontrast, oslabíme tím příběh v jeho zvěstné dynamičnosti.

POMŮCKY:

- obrázek modlícího se (s radostí, se zármutkem, s obavami, s nadějí), jak asi vypadala Ježíšova tvář?

- obrázek poutníka (obtěžkaného, neobtěžkaného) – co je (ne)výhodou na cestě?

- věci (oblečení, mapy, batoh, baterka, jídlo) potřebné pro cestování

MOTIVAČNÍ UVEDENÍ:

Záleží hodně na tom, jak daleko se v nich dostanete. První předpřipravuje vyslání učedníků na cestu po Ježíšově odchodu a druhé otevírá uvědoměním si vlastních slibů cestu slibu Petrovu.

pro mladší školní věk:

Co za věci si sbalíte, když se chystáte na nějakou cestu? Podle čeho je vybíráte? A které z věcí naopak necháte doma?

Můžete děti nechat vybrat z před nimi ležících věcí, viz bod 7.

pro starší školní věk:

Když se zdá, že něco praskne, vybublá, když vám hrozí nějaké potíže, slibujete něco rodičům? Čím se zavazujete? Slibují naopak oni něco vám?

pro Teofila:

Teofil slyšel o tom (a líbí se mu to), že s Ježíšovou přítomností je stále člověku nablízku posila, ochrana, jistota, člověk nepocítí nedostatek. Co to ale znamená následovat Ježíše, když už tady není. Kde jsou všechny ty jistoty?

Lukáš říká: na cestu za Ježíšem jsi, Teofile, zván, záleží mu na tobě, ale je k tomu třeba taky výzbroj a vybavení. Není možné lehkovážně spoléhat, že všechno potřebné na cestě přijde samo…

OSNOVY VYPRÁVĚNÍ:

a) osnova pro mladší školní věk:

I. Motivace

II. Petr přísahá Ježíšovi, že ho na jeho cestě neopustí

III. Ježíš ale musí opustit Petra i ostatní

IV. Ježíš má strach a modlí se v Getsemane

V. zatímco učedníci spí

VI. Jidáš vydává Ježíše nepřátelům

b) osnova pro starší školní věk:

I. Motivace

II. Přichází těžké chvíle pro Petra i pro Ježíše

III. Bez Ježíše je nám zapotřebí výzbroje

IV. i Ježíš potřebuje posilu, má strach

V. V Getsemane sám a sám...

VI. Přijetí Otcovy vůle

VII. Jidáš vydává Ježíše ozbrojenému zástupu

VIII. a nastává hodina a vláda tmy

VYPRÁVĚNÍ

I. ZAČÁTEK VLÁDY TMY

L: Už jsi slyšel mnoho o tom, co Ježíš prožil, a teď ti budu vyprávět o nejtěžší noci jeho života. O noci a dni, kdy vládla tma, všechno, co je zlé, mělo jakoby navrch.

T: Pro mě je to nepředstavitelné, jak mohl jeden člověk unést tolik zlého – za ty druhé. Pověz mi, co dělali jeho učedníci, přece byli i jeho přáteli, pomohli mu v té nejtěžší noci? Vyprávěl jsi mi, jak se dohadovali, kdo z nich bude největší, a dokonce jeden z nich se stal zrádcem. Odkud na to všechno bral Ježíš sílu? Pomohl mu aspoň někdo z jeho učedníků?

L: Asi tě zklamu, oni na to neměli, aby mu pomohli. Nikdo z lidí mu nemohl pomoci, naopak, on tehdy nesl i jejich viny, za všechny to odnášel.

II. SLABÝ ŠIMON, ZE KTERÉHO BUDE SILNÝ PETR

T: Z tvého vyprávění vím, že Šimon Petr byl odvážný člověk, pořád stál vpředu, první vyznal, že Ježíš je Kristus, a byl Ježíši hodně blízko. Od toho bych čekal, že tak zůstane, i když přijde na jeho Pána utrpení.

L: Přímo Šimonovi řekl Ježíš, že přichází zlá a temná doba, že i učedníci budou ohroženi; a nejen vnějším nebezpečím, ale i tím, jak budou slabí. Budou ztrácet víru, budou jednat ze strachu z lidí, budou zapomínat, že Bůh má všechno pevně ve své ruce. Tím vším byl ohrožený zvlášť Šimon, který se zdál tak odvážný. Tohle Ježíš věděl, a proto se za Šimona modlil, aby

neselhala jeho víra. A jemu přímo řekl: „Až se obrátíš, buď posilou svým bratřím.“

T: Proč se měl Šimon Petr obrátit, vždyť Pánu pevně věřil.

L: Jenže víra nikdy není hotová, víra je něco živého, o co se musí stále znovu prosit. Člověk si to někdy představuje příliš po svém. I Šimon. Ježíš mu řekl: Buď posilou pro své bratry, staň se Petrem – skálou, o kterou by se mohli opřít. A víš, co na to Šimon? Prohlásil, že je připraven s Ježíšem jít i do vězení i na smrt. To nebylo odvážné, spíš zbrklé. Vždycky je to trochu hloupé, když někdo činí velkolepá prohlášení, co všechno udělá a zařídí, a pak se nezmůže na nic, zůstane u řečí. U Šimona to bylo o to horší, že takové prohlášení dělal v tak vážné chvíli o tak vážných věcech. Ježíš ho znal víc než on sám sebe a řekl mu, co se stane – ještě než skončí ta noc: třem lidem, kteří se ho zeptají, Petr prohlásí, že Ježíše nezná.

III. CO POTŘEBOVALI UČEDNÍCI K BOJI

T. A co ostatní učedníci? Asi také moc nechápali, co se děje, když se ještě před chvílí dohadovali, kdo z nich je nejlepší.

L. Ostatním učedníkům Ježíš připomněl, jak je vyslal do měst a vesniček, aby tam všude lidem přinášeli radostnou zvěst a uzdravovali. Nepotřebovali k tomu tenkrát nic jiného než sílu, kterou jim Ježíš dal. Nemuseli si brát s sebou žádná zavazadla, nic, čím by se zajistili na cestu. Stačila jim moc, kterou od něho dostali, a sami si vyzkoušeli, že jim opravdu nic nechybělo a že jim Pán Bůh pomáhal. Mohli tedy pochopit, že i když přijde zlá doba, kdy lidé budou s jejich dobrým Pánem zacházet jako se zločincem, jejich nejsilnější zbraní do toho všeho je vždycky modlitba a Ježíšova přímluva za ně. Oni ale pořád nerozuměli a spíš počítali, kolik mají mečů.

IV. JEŽÍŠOVA MODLITBA

T: Ta Ježíšova samota je hrozná. Je mi to líto.

L: Také myslím, že to bylo pro Ježíše k neunesení. Odešel na Olivou horu, kde často býval, učedníci šli za ním. Bylo to pro něj místo soustředění a klidu, však víš, že toho měl při svých cestách po Palestině velmi málo. V tuto těžkou noc potřeboval čas pro sebe na modlitbu. Učedníkům řekl, aby se také modlili. Začínala pro všechny doba velké zkoušky. Proto jim řekl, že mají prosit, aby neupadli do pokušení, aby zkoušku podstoupili statečně a měli dost víry. Posedali si na zem mezi stromy a on od nich poodešel kousek dál, jen co by kamenem dohodil. Tam si klekl a modlil se: „Otče, chceš-li, odejmi ode mne tento kalich, ale ne má vůle, ale tvá se staň.“

T: Čekal bych, že se bude modlit jinak, třeba že zůstane u prosby, aby se to všechno nestalo, ale on dokázal říct – tvá vůle se staň.

L: Když my říkáme „buď vůle tvá“, znamená to, že prosíme, aby na světě bylo dobře, protože taková je vůle Boží, on přece stvořil svět dobrý a takový jej chce mít i dál. Když to říkal Ježíš, znamenalo to, že přijímá, co Pán Bůh uložil přímo jemu: přijme svůj úděl, přijme ten svůj kalich, i když v tom kalichu bude utrpení a smrt: popraví ho jako zločince, ponese trest za všechny lidi, aby oni pak byli svobodní. Právě tak porazí všechno zlé. Taková je Boží vůle a Ježíš je připraven ji vykonat. Ale je nad lidské chápání, jak to mohl unést. Jsem přesvědčený, že mu Bůh dodával síly, že byl při něm, a Ježíš to cítil. Ale stejně to byl obrovský zápas pro Ježíše; jistě měl strach z lidských rukou, které ho budou mučit, ale ještě větší zápas byl v tom, že má přijmout toto utrpení z Boží ruky, z Božího rozhodnutí. – Když Ježíš dokončil tuto těžkou modlitbu, vstal a vrátil se k učedníkům. Našel je spící. Usnuli zármutkem, slabost je přemohla. Probudil je a znovu jim řekl: „Modlete se, abyste neupadli do pokušení.“

V. ZRADA

A to už se k nim blížil ve tmě mezi stromy zástup lidí. Byli ozbrojeni, měli meče a hole. Takto vybaveni přišli zatknut jednoho člověka. Vpředu byl učedník Jidáš, a hned se hrnul k Ježíšovi a chtěl ho políbit. To on přivedl vojáky a velekněžovy sluhy tajně v noci na místo, kam Ježíš pravidelně chodíval, ve dne by kolem toho byl příliš velký rozruch a to ti, co ho přišli zatknout, nemohli potřebovat. Aby se vojáci ve tmě nespletli a neodvedli třeba někoho jiného, měl Jidáš nějak Ježíše označit a udělal to právě tím polibkem. Polibkem ho zradil.

VI. UČEDNÍCI A JEJICH MEČ

Probuzení učedníci se vzpamatovali a ještě se pokoušeli něco podniknout, nic jiného než meč je nenapadlo. Jeden z nich se ohnal mečem a usekl jednomu velekněžovu sluhovi ucho. Ten člověk se jistě zkroutil bolestí a kdyby z toho byl boj, učedníci by určitě podlehli; stráž byla mnohem lépe vyzbrojená. Ježíš je ale okřikl: „Přestaňte s tím!“ Dotkl se ucha zraněného člověka a uzdravil ho. Jaký je to protiklad: Ježíšova ruka, která uzdravuje, a vzápětí na to hrubé ruce těch, kteří se na něho sápou jako na zloděje nebo vraha.

T: Proč Ježíš nechtěl, aby ho učedníci bránili? Jenom proto, že by je stráž stejně přemohla?

L. Možná i proto, že nechtěl dovolit, aby došlo ještě k horšímu zlu. Nakonec tím uzdravením velekněžova sluhy a zabráněním učedníkům v boji jim i svým nepřátelům pomohl, aby neměli vinu za další prolitou krev. Ale nešlo jen o to, aby zabránil krveprolití. Byla to Boží vůle, aby byl

Ježíš vydán do lidských rukou, a on to přijal. Sám se rozhodl to podstoupit. Proto se nechce zachránit, a už vůbec ne mečem.

VII. PORAŽENÁ TMA

T: To není snadné pochopit. Byla tedy vina těch, kdo ho chytili a potom ukřižovali, menší?

L: Ne, to si nemyslím. Když někdo mučí a ponižuje druhého člověka nebo ho chce zabít, je jeho vina vždycky veliká. To jediné, čím se to může napravit, je pokání a odpuštění. A právě tím, co Ježíš podstoupil, se cesta k pokání a odpuštění otvírá. I těm, kteří ho zatýkali a pak i křižovali. – V té chvíli však jako by začala vláda tmy; za tmy v zahradě ho zatkli a temné byly jejich skutky, protože poslouchali temné rady. I učedníci zůstali sami v temnotě svojí slabosti a strachu. Ale Ježíš to vše podstupuje, aby tu tmu svou smrtí a vzkříšením porazil. Souhlasím s tebou, Teofile, že to není snadné pochopit.

MODLITBA

Pane Bože, máme strach ze zlých lidí a zlých událostí. Prosíme, ochraňuj nás před nimi. Věříme, že Pán Ježíš porazil všechno zlé. Dej abychom víru neztráceli. Děkujeme ti za Pána Ježíše Krista. Amen.

PODNĚTY PRO ROZHOVOR, DRAMATICKÉ ZPRACOVÁNÍ, HRY:

- Víte o povoláních, ve kterých se člověk zavazuje přísahou? Zavázali jste se sami někomu přísahou? Požadoval něco podobného Ježíš po učednících?

- Víte, jak se nazývají jednotlivé dny („škaredá středa“, Zelený čtvrtek, Velký pátek…) před velikou nocí, před Velikonocemi? A uměli byste říct, proč se ty dny takto označují?

- Na závěr můžete s dětmi namalovat velký meč a do něho vepisovat hesla křesťanovy výzbroje: Co by nám nemělo na naší cestě životem chybět?

- Podobá se zápas Ježíše v Getsemane s Bohem nějakému souboji v ringu? V čem se navzájem odlišují? Jakých prostředků se v zápasech používá?

- Myslíte, že nějak souvisí Ježíšovo slovo „ne jak já chci, ale jak ty chceš“ a prosba, kterou nás učí, „buď vůle tvá, jak v nebi tak i na zemi“?

- Napište s dětmi očima přítomného novináře článek do novin o zatčení Ježíše. (Může vám být inspirací třeba i to, že se zatýkaný nebrání, neutíká, nelobuje a k tomu ještě zabraňuje svým druhům, aby ho bránili)

- Co všechno lidé vyjadřují polibkem? (city, radost ze setkání, soucit, blízkost v bolesti, úctu…)

- Vyberte si z před vámi ležících věcí; které byste si vzali s sebou na cestu. Čím se vybavíte? A co naopak necháte doma a proč?

Odkaz na pracovní list
35 Cesta do Getsemane a zatčení
Odkaz na píseň
Zůstaň s námi, Pane (EZ622)
Byl jsi tam, když byl křižován můj Pán
Kristus, příklad pokory, Pán náš milostivý
Nemůžete ani chvíli se mnou bdít
Proč jen mlčíš, Pane
Zpívám, Pane, meč v ruce mám (SV399)
Odpusť (BTS43)
Nám pomoz, Pane milý (EZ631)
Hořká byla noc (SV73)
Vy silní ve víře (SV382)
Cílová skupina
Školní
Mladší školní
Katechetické cykly
Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo
Biblický odkaz (kat)
Lukáš 22,31–50